

Edmundas Radavičius

LABIRINTAS

Kingote.lt

Edmundas Radavičius

LABIRINTAS

Fantastinis romanas

© Edmundas Radavičius, 2013

© Knygute.lt, elektroninė versija, 2013

Knygos dizainas, Stasys Zacharovas, 2013

Viršėliui panaudotas Kazimir Malevich (1879-1935)
paveikslas.

Pokalbis autobuse:

- Prašom atleisti, kad trukdau, bet man atrodo, kad aš jus kažkur mačiau, tik, va, niekaip negaliu prisiminti kur.

- Neatsiprašinėkite. Aš taip pat negaliu prisiminti. Turbūt, mes abu apsirikome. Nors kartais taip nutinka: žinai, kad tikrai kažkur matei žmogų, o kur - neprisimeni.

Visiems nors mažyte savo pasąmonės ar širdies atminties dalele menantiems amžiną Labirinto alsavimą skiriamas šis pasakojimas.

LABIRINTAS

Tomui už nugaros plytėjo dykuma. Priešais driekėsi Labirintas - plytų ir akmenų mūro plokštikalnė su vieninteliu įėjimu. Berniukas kaip tik stovėjo prieš tą įėjimą, negalėdamas atitraukti akių nuo masyvių, kaustytų geležimi, papuoštų keistu bareljefiniu ornamentu akmeninių durų. Visos paauglio nuojautos, kylančios iš nesuprantamo jausmų sąmyšio ir pasąmonės gimdomų spėjimų, sakė, kad Labirintas - tai vienintelis kelias sugrįžti ten, iš kur jis atėjo. Ten, kur jo kasdieniškas gyvenimas, kur viskas žinoma ir įprasta, kur tėvai ir mokykla, bendramoksliai ir draugelis Krizas, kur Markas su savo bičeliais, penktadienio diskotekos, choro repeticijos ir daugelis kitų didelių ir mažų dalykų, kurie per keturiolika gyvenimo metų tapo jo neatskiriama dalimi ir dabar šaukte šaukė sugrįžti. Viskas buvo už tai, kad reikia eiti pirmyn, nors protas ir nenorėjo tikėti, kad yra tik vienas kelias.

Paklusęs proto balsui, Tomas nevalingai atsigrėžė atgal. Ten, kiek matė akys, driekėsi dykuma. Tik balta akinanti smėlio jūra, tik mėlynas akinantis dangaus vandenynas. Ir nieko daugiau. Jokios nuorodos, jokios žymės, kad

būtų dar kas nors be šito mūrinio Labirinto sarkofago. Tomas dar kurį laiką bergždžiai žvalgėsi tarp smėlio barchanų, bet akys greitai pavargo nuo skaudaus smėlio ir dangaus spindesio. Protas buvo priverstas pasiduoti, bet tik tam, kad, neradęs atsakymo į vieną klausimą, užduotų kitą: "Kur aš ir kaip čia atsidūriau?" Paklausti buvo lengviau nei atsakyti. Paskutiniai prisiminimai iš realaus pasaulio buvo apie tai, kad jis nuėjo miegoti. Gal tai sapnas? Koks paprastas ir įtikinamas paaiškinimas! Sapne taip ir būna: žinai, kas vyko, nors to nepergyvenai, žinai, ką turi daryti, nors niekas nieko nesakė, ir jauti tik tai, ką diktuoja paslaptinga sapno magija. Niūriausiuose griuvėsiuose gali patirti pakilų atradimo džiaugsmą, o saulės nutviekstuose soduose - nerimą ir nenumaldomai kylančią baimę, mėginančią surakinti širdį savo lediniuose gniaužtuose. Dabar taip ir buvo. Atsidūręs nepažįstamoje vietoje, Tomas turėjo nerimauti, gal net bijoti, bet jautė tik norą ir ryžtą sugrižti į realų pasaulį. Savo pasaulį. Net žinojo, ką dėl to turi padaryti - paprasčiausiai pereiti Labirintą. Kita vertus, sapne negali rinktis. Sapnuoji, kad renkiesi, bet trapūs sąmonės blyksniai, lyg nematomos gijos įsipynę į sapno audinį, tau leidžia suprasti,

kad tai - iliuzija. Viskas sapno nulemta iš anksto. Apimtas siaubo šauki, bet tas šaukimas virsta mirtina tylą, nori bėgti, bet lieki stovėti, lyg iškaltas iš akmens paminklas bejėgiškumui, krenti į juodą tamsą su viltimi, kad viskas tuoj baigsis, bet niekas nesibaigia, kol... nepabundi. Tomas jautė, kad ten, kur atsidūrė, rinktis gali. Gali eiti, kur nori, galvoti, apie ką nori, prisiminti, ką nori. Ir dar, tas realumo pojūtis! Smėlio įkaitintas oras tai karštomis, tai vos šiltomis bangomis sruvo pro šalį, tingiai žarstydamas smiltis prie kojų, tarsi slinktų pats laikas, maišydamas gyvųjų likimus, abejingas viskam. Berniukas jautė kiekvieną šuorą, kiekvieną plazdančią marškinių prisilietimą. Į sapną tai buvo nepanašu. O gal laisvę ir realumą taip pat galima susapnuoti?

Tomas atsiduso. Sapnas tai, ar ne - neturi reikšmės. Bet kuriuo atveju jis turi daryti tą patį - pereiti Labirintą. Nesvarbu, ar dėl to jis grįš į savo pasaulį, ar paprasčiausiai pabus. Keturiolikmetis ištraukė iš smėlio kojas ir nuokalne pradėjo leistis link Labirinto durų. Nuo barchano viršūnės žiūrint pro vilnijančią įkaitusio oro masę, Labirintas atrodė lyg mirażas. Besileidžiant Labirinto kontūrai darėsi vis ryškesni, lyg tik dabar jis įgautų galutinę savo

formą. Besiartinant prie mūro plokštikalnės, berniukas jautė, kaip vis stipriau daužosi širdis. Tai buvo gimstančios baimės ženklas. Tomas nežinojo, ar ta baimė tikra, ar tik susapnuota, bet galėjo nujauti, iš kur ji. Stovint barchano viršūnėje, viskas atrodė žinoma ir suprantama. Dabar jis ruošėsi įžengti į Labirintą ir neturėjo nė menkiausio supratimo, kas laukia už jo durų. Lengva nebijoti, kol nepamėgini peržengti žinojimo ir supratimo ribų, bet jei nusprendei ar esi priverstas tai padaryti, vienokia ar kitokia baimė netrunka pasirodyti, ir tu turi peržengti tas ribas, kad jos atsikratytum, nes, jei pasitrauksi, nežinojimas ir nesupratimas liks. Liks ir baimė.

Žingsnis po žingsnio byrančio smėlio srautu Tomas nučiuožė barchano šlaitu ir atsidūrė prie Labirinto durų. Iš arti jos pasirodė tokios didelės, kad labiau priminė vartus. Berniukas spirtelėjo jas koja. To dar betrūko, kad durys į priešą teritoriją būtų atidarinėjamos rankomis. Rankos reikalingos atremti, o, jei reikės, ir suduoti triuškinantį smūgį. Bent taip viską bandė įsivaizduoti Tomas, norėdamas užslopinti kylantį nerimą.

Nuo spyrio durys net nesukrutėjo. Tai buvo netikėta. Tomas net prarado pusiausvyrą ir

buvo priverstas žengtelti atgal, kad neparvirstų. Po to berniukas bandė duris stumti, įsiremęs rankom, užgulęs visu svoriu, kojomis įsirežęs į smėlį. Vėliau mėgino išjudinti, smūgiuodamas pečiu, net įsibėgėjęs du, tris, o, galiausiai, net visus penkis metrus. Durys atrodė nepajudinamos kaip ir pats Labirintas.

Galčiausiai po intensyvių, bet padrikų ir nevaisingų pastangų Tomas sudribo ant smėlio, parietęs po savimi sukryžiuotas kojas, nugara prisišliejęs prie neįveikiamų durų. Jis sunkiai alsavo. Užsimerkė, negalėdamas žiūrėti į spindintį smėlį. Kurį laiką sėdėjo nebylus, apie nieką negalvodamas. Jausmai irgi apgavo. Čia taip pat nebuvo išėjimo.

Ilgainiui kvėpavimas susireguliuavo. Pasidarė ramesnis ir ritmingesnis. Akys priprato prie raudonos šviesos, besisunkiančios pro užmerktų akių vokus. Netikėtai pats sau Tomas pajuto, kad per dieną kaupta akmenyje saulės spindulių energija per nugarą sunkiasi į kūną. Berniukas pasisuko šonu, pakėlęs kairę ranką, prispaudė ją delnu prie reljefinio durų ornamento ir iš lėto atsimerkė. Jam pasirodė, kad delnas, uždengęs kažkokį įmantrų ornamento fragmentą, tiesiog suaugo su akmeniu, nesa- vanaudiškai atiduodančiu jam svetimą šilumą.

Pirštai nesąmoningai, lyg paklusdami kažkokiam šauksmui, pradėjo slysti ornamanto įdubimais ir iškilimais. Nesuprantama trajektorija jie keliavo, tai pakildami, tai nusileisdami. Tomas nežinojo, kokia viso to prasmė. Net nepaklausė to savęs. Nespėjo. Durys krestelėjo ir iš lėto, girgždėdamos prasivėrė. Taip jau nutinka: kažkas prasideda spyriu, kažkas – prisi-
lietimu.

Durims pajudėjus, Tomas iškart pašoko ant kojų. Kurį laiką įsitempęs laukė, kas bus. Tačiau, kai kiek prasivėrusios durys sustingo, berniukas suprato, kad, jei pavojus ir tyko, tai ne čia, o ten tamsoje, anoje pusėje Labirinto sienų. Jis išsitiesė, užkišo nykščius už diržo ir žengė į priešų teritoriją, kad galėtų sugrįžti, o gal tam, kad sužinotų ir suprastų.

Įlėjęs į vidų, Tomas sustojo ir pabandė priešais tvyrančioje tamsoje įžvelgti kokius nors ženklus. Durys už nugaros girgžtelėjo ir netikėtai greitai užsidarė, atkirsdamos kelią atgal. Tomas pakibo nebūtyje. Naktis prarijo viską aplinkui. Neliko jokių orientyrų, jokių ribų. Su-
panti tamsa galėjo būti, kuo tik nori. Tai galėjo būti Labirintas su keliu namo, kurį reikia rasti. Tai galėjo būti beribė erdvė, kurioje mažytė smiltelė-Tomas bando surasti savo vietą ir pa-

skirtį. Tai galėjo būti ir kapas, kurį palikdama siela-Tomas bando suvokti, kaip nugyventi jai skirtą amžiną gyvenimą. Tai baugino. Bet labiausiai berniukas išsigando, kai jam staiga pasirodė, kad nejaučia žemės po kojomis. Šis nutrūkęs paskutinis ryšys su realybe buvo ir paskutinis stiprybės šaltinis. Dabar liko tik baimė, kuri augo ir augo, kėsindamasi išsiplėsti iki beribės tamsos dydžio. Tada Tomas virstų niekuo.

Paskutiniais sąmonės likučiais berniukas suvokė, kad reikia surasti kelią atgal į tikrovę. Kurią? Na, pradžioje bent sapno. Nutraukęs padrikų minčių srautą, jis prisiminė, kad vienišelis daiktas, kurį jis žino esantį ir kurį dar galėtų pasiekti, yra durys, užsitrenkusios jam už nugaros. Tomas sukaupe visą ryžtą ir žengė atbulas, stengdamasis nepamesti krypties. Keli žingsniai - ir berniukas atsitrenkė į sieną. Akmens prisilietimas nutvilkė šalčiu. Reiškia aplinkui Labirintas. Belieka tik rasti kelią. Dar vis apimtas nežinomos ateities baimės berniukas pradėjo galvoti, kaip aklinoje tamsoje jis galėtų ieškoti kelio per Labirintą, kai staiga pamatė, kad priešais užsižiebė blankus šviesos lopinėlis. Iš pradžių berniukas pagalvojo, kad blyški dėmė jam tik rodosi akyse nuo

įtempto žiūrėjimo į tamsą, tačiau šviesa vis stiprėjo. Galiausiai jau buvo galima įžiūrėti, kad priešais - koridoriaus posūkis, kuriuo kažkas artinasi nešinas žibintu. Tomas atsitraukė nuo sienos ir atsitiesė, ruošdamasis sutikti nekviestą svečią.

Iš už posūkio išniro nedidukas apkūnus žmogelis, trumpomis kojomis, pakeltoje rankoje laikantis žibintą. Jis nesustojęs patraukė link Tomo. "Tai aš čia - svečias, ir, greičiausiai, nekviestas, o jis - šeimininkas", - šmėstelėjo Tomui mintis.

Berniukas prisimerkęs stebėjo besiartinančią žmogelį, svarstydamas, ko iš jo laukti. Neūžauga vilkėjo ilgą, neužsagstyta apsiausta, kuris beveik vilkosi žeme. Po apsiaustu matėsi raudona taip pat neužsegta liemenė ir balti marškinėliai su užrašu. Ne visos užrašo raidės gerai matėsi, bet, kiek galėjo įskaityti Tomas, ten buvo parašyta: "Volpšas". Ant pečių labirinto gyventojas buvo užsimetęs didoką kuprinę. Iš už nugaros jam kyšojo lazda. Šone prie diržo buvo prisegtas dar vienas žibintas. Šis žmogelis turėjo ir kažką neįprasto, bet vaikinai niekaip negalėjo suprasti, kas tai galėtų būti. Kažkokia nepagaunama detalė ar bruožas. Tačiau kokia bebūtų buvusi ta storulio

keistenybė, į priešą jis nebuvo panašus.

- Sveikas, Tomai, - priėjęs pasisveikino labirinto gyventojas.

Tai, kad neūžauga žino jo vardą, Tomą suglumino.

- Iš kur žinai, kas aš? - nustebęs paklausė berniukas.

- Aš nežinau, kas tu, aš tik žinau tavo vardą. Mes visada žinome svečio, kurio laukiame, vardą. Bet tai ir viskas, ką mums leista žinoti.

- Kas tie mes?

- Kovotojai už Amžinąjį Gėrį ir Teisybę: princesė Gilmerhilda ir jos ištikimi tarnai.

Tomas pagalvojo, kad užrašas ant marškinėlių galėtų būti žmogelio vardas, ir nutarė pamėginti žybtelėti nemažesniu žinojimu nei kažkokios princesės tarnas.

- Ką gi, sveikas, Volpšai, - pasisveikino Tomas, žiūrėdamas, kaip reaguos neūžauga į jam priskiriamą vardą.

- Kodėl nusprendei, kad toks mano vardas? - paklausė storulis, nerodydamas jokių jausmų.

- Mes visada žinome vartų, pro kuriuos tenka eiti sargo vardą, bet tai ir viskas, ką apie jį norėtume žinoti, - pamėgdžiodamas labirinto gyventoją, atsakė paauglys, supratęs, kad dėl

vardo neapsiriko.

- Kas tie mes?

- Norintys kuo greičiau grįžti namo. Beje, gal tu žinai, kaip iš čia išeiti?

- Sargams svarbu žinoti, ką įleisti ir ko ne. Jiems nesvarbu, kur eis įleistieji pro vartus ar kur patrauks neįleistieji. Sargai nežino kelių, - burbtelėjo nepatenkintas mažasis žmogelis.

- O kas žino?

- Vedliai.

- Gal pasakysi, kur juos rasti?

- Ieškoti nereikia. Aš - ne vartų sargas, aš - tavo vedlys.

- Man nereikia vedlio, man reikia kelio. Gal tu gali man jį nupasakoti ir aš eisiu sau.

- Sau? - abejodamas paklausė Volpšas. - Ne viskas taip paprasta. Čia - Labirintas. Čia galioja tam tikros taisyklės. Ir čia vyksta nesibai-gianti kova tarp Gėrio ir Blogio.

- Tikrai? Žinai, jei ne taip skubėčiau, būtų smagu pažiūrėti į šį reginį. Įdomu ar bilietų parteryje dar yra? - pabandė pajuokauti berniukas. Jam Labirintas pradėjo atrodyti kaip kažkokia butaforija, lyg dekoracija iš filmo. - Gal gali pasakyti, kokie jų mėgstamiausi ginklai? Aš nelabai mėgstu kraują, bet pasidaužy-

mą su įvairiais triukais pažiūrėti visada smagu.

Labirinto žmogelis, matyt, visai nebuvo nusiteikęs juokauti. Jis nutaisė rūgščią miną ir tarė:

- Čia - ne cirko arena. Čia kaunamasi iš tikrųjų, ir kaunasi tie, kam Gėris ir Blogis yra jų vėliavos, jų tikėjimai, jų lemtis. Tuos, kas savo gyvenimą čia paskyrė Gėriui, veda ir įkvepia princesė Gilmerhilda, o tuos, kurių religija tapo Blogis, rikiuoja ir nukreipia burtininkas Ferlachas.

- Ė, vyručiai, jei jūs tai rimtai, tada, tikriausiai, visi esate pamišę. Žinai, Volpšai, man nesvarbu, vardan ko jūs čia nesutariate, bet, jei jūs iš tikrųjų ruošiaties kapoti vieni kitiems galvas, tai manęs tai nekaso.

- Ką reiškia - "nekaso"? - perklausė nesupratęs mažasis žmogutis.

- Tai reiškia, kad man į viską - nusispjaut, - paaiškino susierzinęs Tomas.

- Tai tau tik taip atrodo, nes tu nežinai, dėl ko šį kartą verda kova Labirinte, - ramiai pratarė neūžauga.

- Tu jau sakei - dėl Gėrio ir Blogio.

- Ne, aš sakiau - vardan Gėrio ir Blogio, bet ne tai - svarbiausia....